

Mit nyerhetünk a kutatóegyetemi címmel?

Dr. Manherz Károly felsőoktatási és tudományos szakállamtitkárt (OKM) kérdeztük a kutató egyetemi cím elnyeréséről, és az ezzel járó előnyökről, lehetőségekről.

Milyen a magyar egyetemek oktatási és kutatási színvonala európai viszonylatban?

Abszolút nincs szégyellnivalónk az oktatás és a kutatások színvonalát illetően. Nagyon jó az is, hogy ez a két terület összefonódik: 50-60 akadémiai kutatóhely működik az egyetemeken, és az akadémikusok zöme egyetemi oktatóként is tevékenykedik. A törvény tavalyi módosításának értelmében már arra is van lehetőség, hogy az egyetemek közös képzéseket hozzanak létre külső szervezetekkel, például egy műegyetemi doktori iskola képezhet doktoranduszokat közösen a Központi Fizikai Kutatóintézettel (KFKI). Magyarországon inkább az innováció kevés egy kicsit, például a szabadalmak száma az egyetemekről. Az persze más kérdés, hogy nem elég a pénz, és egy kicsit lassú is a tudomány finanszírozása. Aki egyszer pályázott már Uniós támogatásra, az tudja, hogy milyen bonyolult és időigényes ezekhez a pénzekhez hozzájutni.

Hogyan juthatnak a kutatóegyetemek anyagi támogatásokhoz?

A tervek szerint november végén, december elején kiírják a pályázatot a kutató egyetemi cím elnyerésére. Ezután a feltételeknek megfelelő egyetemek benyújtják a pályázataikat. Aki megkapják a címet, azok csak ezután, egy következő körben pályázhatnak az Európai Uniós támogatásból való részesedésre, melyet kutatásra, innovációra fordíthatnak.

Csak intézmények pályázhatnak a támogatás elnyerésére, vagy magánszemélyek is?

Két program fut párhuzamosan, az egyik a Kutatóegyetemi program, a másik a Nemzeti Kiválóságok programja. Ez két külön program, amely természetesen kapcsolódhat egymáshoz. A Nemzeti Kiválóság Ösztöndíj arról szól, hogy posztdoktorokat, vagy külföldön dolgozó kutatókat 300 ezer - 1 millió forint nettó havi ösztöndíjjal lehessen premizálni, azért, hogy itt folytassák a munkájukat, és ne menjenek külföldre.

A Bolognai-rendszer bevezetésével egységesíteni, sztenderdizálni törekedtek a felsőoktatási képzéseket az átjárhatóság érdekében, most mégis különválasztják az elit egyetemeket a többitől. Továbbra is marad az átjárhatóság?

Persze. Az átjárhatóság abból látszik, hogy a különböző képzési területeken rögzítve vannak a képzési kimeneti

Fotó: Kasimova Lena

követelmények. A mobilitásra meg van a lehetőség, csak a magyar diákokra nem jellemző, hogy élnének vele. A nagy hazai egyetemek esetében azt tapasztaljuk, hogy a hallgatók az alapképzés után szeretnék a mestert is ugyanott végezni, holott törvényileg máshová is mehethetnének. Az elit egyetem gondolata ezen nem változtat, csak egy plusz tehetséggondozási lehetőséget nyújt egyéni foglalkozások, konzultációk keretein belül.

A törvénymódosításban nem csak a kutatóegyetemmé, hanem a vállalkozó közintézeté válásról is szó van. Van rá mód, hogy egy egyetem egyszerre éljen mindkét lehetőséggel?

Ez két külön dolog, amely nem zárja ki egymást. Lehetőség van arra, hogy egy intézmény, vagy annak egy szegmense vállalkozó közintézeté alakuljon. Azonban nem lehet vállalkozó közintézet keretein belül végezni olyan feladatokat, amelyek az alapfeladatokhoz tartoznak: azaz oktatást és a kutatást-, csak ezen kívüli szolgáltatásokat. Leginkább két területen elképzelhető ez: egészségügyi területen kórházi szolgáltatások, agrár területen pedig tangazdaságok esetében. De ennek nagyon szigorú a feltételrendszere, mert senki sem szeretné, hogy a vállalkozó közintézetek létesítésével kiszakadjanak bizonyos egységek az egyetemekből.

Minden hallgatónak előnye fog származni abból, ha kutatóegyetemre jár, vagy csak a legtehetségesebb néhánynak a kiemelten kezelt tehetséggondozás révén?

Mindenkinek. Az persze kérdés, hogy a piac jobban fogja-e szeretni a kutatóegyetemi címkével ellátott diplomákat, vagy nem. De az biztos, hogy jobb kutatási lehetőségek lesznek, és jobb lesznek a tanárok. Azonban ez a cím nem csak a kutatásokról szól, hanem arról is, hogy valahogyan ezek eredményeit közvetlenül transzferáljuk az oktatásba, és ez által az oktatás színvonala nőjön. Ez pedig nem csak a legtehetségesebb húsz diáknak jó, hanem mindenkinek.

Kocsis Brigitta

(A cikk megjelent a Műhely 2009/14. számában)